

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 9728/16

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבות: 1. מדינת ישראל
2. פלונית
3. פלונית

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי נצרת בתפ"ח
22187-07-15 שניתן ביום 30.10.2016 על ידי כבוד
השופטים א' הלמן, א' קולה וד' צרפתי

תאריך הישיבה: ט"ו באייר התשע"ח (30.4.2018)

בשם המערער: עו"ד ג'ראיסי פארס

בשם המשיבות: עו"ד מורן פולמן

פסק-דין

השופט ג' קרא:

1. המערער הורשע פה אחד בביצוע עבירות מין בשתי בנותיו שהיו קטינות באותה עת, ונדון לשתיים עשרה וחצי שנות מאסר, למאסרים מותנים ולתשלום פיצויים לשתי הבנות בסך כולל של 115,000 ש"ח. המערער ערער על הכרעת הדין ולחילופין על גזר הדין, שניתנו בתפ"ח (מחוזי נצ') 22187-07-15 (כבוד השופטת הבכירה א' הלמן והשופטים א' קולה ו-ד' צרפתי).

תמצית עובדות כתב האישום המתוקן

2. במועדים הרלבנטיים לכתב האישום היה המערער נשוי לשתי נשים והתגורר בבית אשתו הראשונה ובנותיו, ג' ו-י' (להלן: המתלוננות), התגוררו עם אמן, שהיא אשתו השנייה.

3. באישום הראשון יוחסו למערער עבירות שביצע בבתו ג' מאז היותה כבת שבע ועד אחרי שמלאו לה שמונה עשרה שנה. העבירות בוצעו בשתי תקופות. בתקופה הראשונה (בשנים 2000-2006), מאז הייתה ג' כבת שבע ועד שמלאו לה שלוש עשרה שנה, ביצע בה המערער מעשים מגונים בעת שבא לבקרה בבית אמה, בכך שנהג להושיבה על ברכיו, למשש את ידיה, רגליה וישבנה ולנשקה על פיה.

בתקופה השנייה (בשנים 2006-2012) לאחר שמלאו לג' שלוש עשרה שנה, ביצע בה המערער מעשה אינוס אחד, ניסיונות רבים לביצוע מעשי אינוס, מעשי סדום רבים ומעשים מגונים רבים. בתקופה זו נהג המערער להגיע באופן קבוע, במהלך ימות השבוע, לאסוף את ג' מבית הספר או מבית אמה ולקחתה למקומות ללא אנשים, או לחדרו בבית אשתו הראשונה, או לבית מכרים ואף לבית מלון וכן – מספר פעמים – נשאר איתה בבית אמה. פעמים רבות בשעת ביצוע המעשים בכתה ג', אמרה למערער כי אינה רוצה שיביצע בה את המעשים וביקשה ממנו לחדול. בתגובה נהג המערער לצעוק עליה או שאמר לה כי המעשים מותרים על פי דתם. לעיתים תכופות, הזהיר את ג' לבל תספר לאיש על מעשיו אחרת יאונה לה רע ומעת לעת נהג לקנות לה מתנות בניסיון להשתיקה ולפייסה.

בשל מעשי המערער ניסתה ג' לשים קץ לחייה מספר פעמים לאורך השנים. ההחלטה להתלונן על מעשי המערער גמלה בלבה של ג' לאחר שנודע לה על המעשים שביצע המערער באחותה י'.

4. באישום השני יוחסו למערער מעשים מגונים בבתו י'. נטען כי בהיותה כבת שבע (בין השנים 2008-2009) הכניס המערער את ידו מתחת לחולצתה, מישש את חזה ונישק אותה כשהוא מחדיר את לשונו לפיה, וזאת בעת שישבה ברכבו במושב הסמוך למושביו שלו. כשנה או שנתיים לאחר מכן, במועד מסוים שאינו ידוע, נישק המערער את י' מספר פעמים בעת שישבה ברכבו, כשהוא מחדיר את לשונו לפיה.

ההליכים בבית המשפט המחוזי

5. המערער כפר במיוחס לו. בין היתר, טען כי הרקע לניסיונותיה האובדניים של ג' היה עימותים עם אחיה בשל התנהגותה באופן החורג מהמסורת החברתית וכי הגישה את תלונתה רק לאחר שניסתה לסחוט ממנו כסף, ללא הצלחה.

6. בית המשפט קמא הרשיע את המערער בכל המיוחס לו לאחר ששמע את עדותה של ג', את עדות חוקרת הילדים שחקרה את י', את י' עצמה, שהעידה לאחר שבמהלך

המשפט מלאו לה ארבע עשרה שנה, את אמן של המתלוננות ועדים נוספים וכן את המערער עצמו ומספר בני משפחה שהעידו מטעמו.

עיקרי הכרעת הדין

7. ככלל, נקבע כי עדותה של ג' הותירה רושם מהימן ויש לאמצה במלואה. בית המשפט התרשם כי ג' לא החסירה פרטים מביכים על אופן התנהלותה; לא התחמקה משאלות חודרניות גם כשהציגו אותה באור שלילי; לא מיהרה לפנות למשטרה גם לאחר שחשפה את המעשים בפני אחרים ולא ביקשה לנקום במערער; לא הגזימה בתיאור המעשים ולא ייחסה למערער אלימות ומעשי אונס וסדום רבים יותר. בית המשפט התייחס לקשייה של ג' בתיאור פרטי המעשים ולכבישת עדותה, וקבע כי אין לזקוף זאת לחובתה לנוכח המאפיינים הייחודיים של פגיעה מעבירות מין בתוך המשפחה, כפי שהוכרו בפסיקת בית משפט זה.

עוד נקבע כי הגם שגרסתה של ג' אינה מפורטת ביחס להזדמנויות הרבות שבהן בוצעו בה העבירות, הרי שלא נמצאו סתירות מהותיות בגרסתה. הגרסה היתה עקבית וסדורה ונמצאו לה חיזוקים משמעותיים במיוחד, אף שאלו לא נדרשים, ובכלל זה: מצבה הנפשי החריג שנערוחה עד כדי ביצוע ניסיונות אוכדניים; התייחסותו המאופקת והסלחנית של המערער להאשמות שהטיחה בו בשיחות טלפוניות ובפגישה שקיים עימה ואשר הוקלטו ללא ידיעתו במסגרת החקירה הסמויה (להלן: השיחות המבוקרות); שקרי המערער בעניינים מהותיים ותגובותיו בעימות הספונטני ביניהם במהלך החקירה הסמויה; התייחסותה לפרטים אינטימיים מוכמנים שלא יכלו להיות בידיעתה אלמלא ראתה את המערער בעירום; וביצוע עבירות דומות כלפי י' בגיל צעיר.

יחד עם זאת נקבע כי לא עלה בידי המשיבה להוכיח במידה מספקת את הטענה כי המערער ביצע בג' מעשים מיניים בכל המקומות המתוארים בכתב האישום, משום שג' לא התייחסה אליהם בפירוט הגם שהוכח כי המעשים בוצעו בהזדמנויות רבות באזורים מבודדים.

8. בית המשפט בחן את התשתית הראייתית ביחס לתקופות השונות שבאישום הראשון. באשר לתקופה הראשונה, התבססה הרשעת המערער על עדותה של ג', שנתמכה בגרסתה של י', שתיארה תיאור דומה של מעשים שנעשו בה, ועל התנהגות המערער בתקופה השנייה, המחזקת את עדותה של ג' ביחס לאופיין המיני של הנגיעות בגיל הרך.

באשר לתקופה השנייה נקבע כי היתה למערער הזדמנות לבצע את המעשים כאשר לקח את ג' לנסיעות ברכבו כששניהם לבדם. בית המשפט מצא חיזוקים שונים לעדותה של ג': עדות אמה של ג' מהווה חיזוק לטיב הקשר שלה עם המערער ולהשלכתו הרגשית עליה; הניסיונות האובדניים שביצעה; וחשיפת הפגיעות בה בפני אנשים שונים, לרבות גורמים אובייקטיביים, עוד בשלב שבו לא רצתה להתלונן במשטרה.

בהקשר זה נקבע כי עד לשנת 2013 חזרה ג' וסיפרה לגורמים שטיפלו בה על מצוקה שנבעה מהגבולות הנוקשים שהציבו לה אחיה ולא סיפרה על פגיעה מינית כלשהי. עוד התייחס בית המשפט לכך שהפגיעה המינית בג' פסקה כחודשיים לפני שעזבה את הבית בהיותה בת 18.5-19, אז ברחתה מהבית ועברה להתגורר בבאר שבע עם גיסתה ח', גרושתו של אחיה (להלן: גיסתה ח' או ח'). לשם שלמות התמונה יוער, כי בהמשך ניסו אמה ואחיה להחזירה הביתה ובשל מעשיהם הועמדו לדין פלילי (להלן: התיק בבאר שבע או תיק החטיפה).

בית המשפט התייחס לחשיפת הפגיעה המינית בג', כפי שעלו הדברים בעדותה ומעדויות גורמים שונים שהוזכרו על ידה. ג' העידה כי מאז היותה בת שלוש עשרה חשפה ג' את דבר הפגיעה המינית בפני גיסתה ח' – שלא העידה – ואת אמה שיתפה בדבר סמוך לפני שברחה מן הבית. בית המשפט עמד על עדותה ממנה עלה כי בעת שהותה בבאר שבע חשפה את הפגיעה בה בפני פסיכולוג שפגש בה בבית החולים, מסרה לפסיכיאטר כי סבלה מגילוי עריות, מבלי שנקבה בזכות הפוגע. כך גם סיפרה למכר בשם א' כי המערער אנס אותה ובהמשך, לאחר שחזרה לאזור מגורי המשפחה, סיפרה את הדברים לכ', בן כיתתה לשעבר. כך גם חשפה את דבר הפגיעה המינית בפני עובדת סוציאלית ובפני דודה ר', אחי אביה, כשלבדבריה סיפרה לו על הדברים עוד בהיותה כבת 13 בעוד שלטענתו סיפרה לו עליהם רק לאחר שברחה מן הבית.

בית המשפט נדרש לעדויותיהם של מעורבים אלו וקבע כי מספר גורמים, ביניהם גורמים אובייקטיביים, אישרו כי היא חשפה את הפגיעה המינית מצד אביה סמוך לאחר שברחה מהבית ודחתה את הצעותיהם להתלונן במשטרה.

חיזוק משמעותי לעדותה של ג' מצא בית המשפט בשיחות טלפון מבוקרות ובמפגש יזום בין ג' למערער, שנערכו בשלב החקירה הסמויה, ושבהם הטיחה ג' במערער כי אנס אותה בהיותה נערה והמערער, מצדו, לא הכחיש את האשמותיה. חיזוק נוסף נמצא בעימות בין השניים, שנערך במהלך החקירה המשטרתית ושובו – בניגוד מוחלט

לשיחות המבוקרות – התפרץ כלפיה, טען כי היא משקרת ומתנקמת בו בשם אמה ואף טען כי היא כלל אינה בתו. נוסף על כך מצא בית המשפט חיזוק משמעותי בידיעתה של ג' על קיומם של נגעים ייחודיים באזור מבושיו של המערער.

לנוכח המארג הראייתי הכולל ובהינתן ריבוי המקרים, קבע בית המשפט כי אין בהעדר ייחוס מיקום וזמן למקרים ספציפיים בעדותה של ג' כדי לפגוע במידה משמעותית ביכולת לבסס ממצאים על עדותה.

9. בית המשפט דחה את טענת הסחיטה והעלילה שהעלה המערער וקבע כי אין כל הסבר מניח את הדעת לטענת העלילה, כשהראיות מלמדות עד כמה היה חשוב לג' הקשר עם המערער.

10. הרשעת המערער בעבירות שיוחסו לו כלפי י' התבססה על מהימנותה ועל העדר הסבר סביר מצד המערער מדוע תרצה להעליל עליו. חיזוק לגרסתה נמצא בעדותה של ג' שתיארה מעשים דומים שהמערער ביצע בה בעת שהיתה בגילה.

11. לבסוף, דחה בית המשפט את טענת המערער למחדלי חקירה בהפסקת העימות ובאי-הזמנת חומר חקירה מהתיק בבאר שבע ונקבע כי ההגנה לא הצביעה על מחדל חקירה שיכול היה לגרום לעיוות דין.

עיקרי גזר הדין

12. בקביעת מתחם העונש ההולם עמד בית המשפט קמא על מדיניות הענישה המחמירה ועל הנסיבות הכרוכות בביצוע העבירות. בכלל זה הובאו בחשבון, ביצוע המעשים בג' לאורך תקופה ארוכה תוך הסלמה בחומרתם וביצוע מעשים בי' ברף חומרה נמוך; ניצול התלות והאמון של בנותיו; ביצוע העבירות לשם סיפוק יצריו המיניים תוך התעלמות מבכיה של ג', מהסבל שגרם לה ומהשלכות מעשיו; קשר השתיקה שגזר המערער על בנותיו; ועוצמת הפגיעה הקשה העולה מתסקירי נפגעות עבירה. בהתאם לכך, קבע בית המשפט מתחמי עבירה נפרדים: באישום הראשון 9-15 שנות מאסר ובאישום השני 12-24 חודשי מאסר בפועל.

בקביעת העונש בתוך מתחם הענישה התייחס בית המשפט, בין היתר, לכך שהמערער לא הודה ולא נטל אחריות על מעשיו, להעדר הרשעות קודמות, למצבו

הרפואי המורכב בגינו הוא נאלץ להסתייע באחרים לצורך התנהלותו היומיומית, לגילו ולמעצרו הממושך.

טענות המערער

13. טענות המערער נסובות בעיקרן על קביעות המהימנות של בית המשפט קמא, בייחוד ביחס לעדותה של ג', שלטענתו, רצופת סתירות רבות ומהותיות ובלתי סבירה. בין היתר טען לסתירות בעדותה של ג' ביחס לתדירות מפגשיה עם המערער; לסיבות שהביאו אותה לבצע ניסיונות אובדניים ולברוח מהבית; לסיבה להגשת התלונה במשטרה בחלוף שנים רבות מהמעשים הנטענים; ולתיאור המעשים שנעשו ב-י'. טענה נוספת של המערער, בהקשר זה, היא כי העדר הפירוט ביחס לפגיעות המיניות, לרבות ייחוס זמן ומקום לכל אחת מהפגיעות, ואף לא למעשה הראשון והאחרון שבהם, מעיד על חוסר מהימנותה.

לשיטת המערער, לא ניתן היה לראות באמינות ג' ביחס לתקופה השנייה כתמיכה לדבריה ביחס לתקופה הראשונה, כפי שנעשה. עוד נטען כי בית המשפט התעלם מראיות אובייקטיביות שפגעו במהימנות ג' ומצא להם הסברים להכשרת עדותה בהסתמכו על סברות שכלל לא נטענו, כדי להסביר, למשל, מדוע ג' לא העלתה את הפגיעה ב-י' בשלוש ההודעות הראשונות שמסרה במשטרה אף שלטענתה היה זה המניע לתלונתה.

14. המערער גם טען כי בית המשפט הסתמך על קטעים קצרים מהשיחות המבוקרות, שמהם למד כי המערער לא התכחש להאשמותיה של ג' אך לא התייחס לקטעים אחרים בשיחות שבהם דחה המערער את ההאשמות. נטען כי בשל לקות השמיעה של המערער אין לייחס משקל לאמירות מסבכות לכאורה בשיחות האלו וכי בית המשפט דחה את לקות השמיעה של המערער כתירוץ אף שקיומה הוכח בראיות ועולה מעדויות.

15. נוסף על כך טען המערער לקיומם של מחדלי חקירה שקיפחו את הגנתו, ובכלל זה העדר תיעוד התנהלותם של המערער ושל ג' במהלך הפגישה היזומה ביניהם; העדר תמלול העימות בינו לבין ג' והשמטת דברים רבים מדו"ח העימות; קטיעת העימות באיבו מבלי שניתנה לו הזדמנות להטיח בג' עובדות שיחשפו את שקריה.

16. לבסוף, טען המערער כי קביעת בית המשפט לפיה לא הצליחה המשיבה להוכיח כי המערער ביצע את המעשים בכל המקומות המתוארים בכתב האישום, מדגישה את קיומו של הספק ולא היה מקום להרשיעו בכל המיוחס לו.

17. טענות המערער נגד חומרת העונש הן כי העונש אינו משקף את מצבו הבריאותי; את גילו ואת העדר העבר הפלילי, כמו גם את העובדה כי המעשים שבהם הורשע לא נעשו תוך שימוש באלימות והמעשים המיניים הם ברף החומרה הנמוך. כמו כן טען כי העונש אינו משקף את קביעת בית המשפט קמא כי המשיבה לא הוכיחה את כל העובדות המפורטות בכתב האישום. עוד הוסיף וטען כי אין ליחס לו את מצבה הנפשי הירוד של ג', שהוא אינו הסיבה העיקרית לו וכן כי הוא אינו מהווה סכנה לג' לנוכח מצבו הבריאותי, מה גם ששנים ארוכות – מאז נפסקו המעשים ועד הגשת התלונה – לא ביצע בה מעשים נוספים. לשיטת המערער, יש להקל בדינו משום ש"המתלוננת שכחה כבר מזמן את העבירות שנעשו בה" וכלל אינה יכולה לפרטן. המערער טען למתחם ענישה הנע בין 25 חודשי מאסר לבין מספר שנות מאסר בגדרו היה מקום להטיל עליו עונש מאסר ברף התחתון ולנכות את תקופת מעצרו מתקופת המאסר. המערער גם ביקש להפחית מסכומי הקנס והפיצוי לנוכח מצבו הכלכלי הקשה.

עמדת המשיבה

18. לשיטת המשיבה, יש לדחות את הערעור על שני חלקיו. טענות המערער זכו למענה מפורט ומנומק בהכרעת הדין ואין כל עילה להתערב בה. עיקר הטענות מכוונות לערעור על ממצאי מהימנות שנקבעו ואינן מגלות כל עילה להתערבות. באופן כללי, טענה המשיבה כי לא נפלה כל טעות במסקנות בית המשפט קמא, שהתרשם באופן בלתי ישיר מעדויות שתי הבנות. העדויות תומכות האחת בשנייה ומחזקות זו את זו. נוסף על כך קיימים חיזוקים ראיתיים, והם: ראיות בדבר מצבה הנפשי החריג של ג'; שקרי המערער ותגובותיו הספונטניות בשיחות המוקלטות; ידיעתה של ג' על פרטים אינטימיים בגופו של המערער; הדמיון בביצוע המעשים בשתי הבנות באותו גיל; חוסר מהימנות עדות המערער; העדר מניע אפשרי לעלילה נגדו.

כך גם גרסה המשיבה כי עונשו של המערער מבטא את חומרת המעשים ואת סלידת החברה מהם, ואין כל מקום להתערב בו.

דיון והכרעה

19. דין הערעור להידחות על שני חלקיו.

20. לאחר עיון בפסק הדין, בטענות המערער, בכתב ובעל פה, במוצגים – לרבות האזנה להקלטות השיחות המבוקרות בין ג' לבין המערער וצפייה בחקירות המערער ובעימות בינו לבין ג' – כמו גם עיון בהודעתה של י' שנגבתה על ידי חוקרת הנוער, לא מצאתי כי יש עילה להתערב בקביעות בית המשפט קמא שעליהן התבססה הרשעת המערער.

הטענות הנוגעות למהימנותן של הבנות

21. בלב הכרעת הדין מצויה הקביעה כי עדותה של ג' מהימנה ויש לאמצה במלואה. קביעה זו נומקה באופן מפורט, תוך התייחסות לכלל טענות המערער כפי שעלו בבית המשפט קמא ושעליהן חזר גם בערעור שלפנינו. נוסף על כך נקבע כי י' היא עדה מהימנה שמסרה תיאור עקבי, תוך שהשיבה בפתיחות ובכנות על שנשאלה וניסתה להימנע מהגזמה.

המערער מבקש כי בית משפט זה יתערב בקביעות המהימנות וידחה את עדויותיהן כבלתי מהימנות.

22. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי מהימנות ועובדה שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית על בסיס התרשמות בלתי אמצעית, אלא בהתקיים חריגים מסויימים, שענייננו של המערער אינו נמנה עליהם (לפירוט ראו ע"פ 8050/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (31.10.2018)).

23. טענתו העיקרית של המערער בהקשר זה היא כי העדר הפירוט ביחס לפגיעות המיניות, לרבות ייחוס זמן ומקום לכל אחת מהפגיעות, ואף לא למעשה הראשון והאחרון שבהם, מעיד על חוסר מהימנותה של ג'. טענה זו נדחתה על ידי בית המשפט קמא שקבע כי הדבר מעורר קושי אך אינו פוגם באופן משמעותי ביכולת לבסס ממצאים על עדותה (סעיף 63 להכרעת הדין). כפי שצוין, מעשיו של המערער בוצעו לאורך שנים ארוכות, בדפוס התנהלות דומה. מכלל המקרים זכרה ג' מקרים חריגים והעידה עליהם: במקרה אחד בלבד ניסה המערער לקיים איתה יחסי מין מלאים והכאיב לה ובמקרה אחר נתקע רכבו של המערער והוא ביקש ממנה ללכת ברגל כדי שלא יראו אותם יחדיו. מעדותה עולה כי ג' לא רצתה להיזכר באירועים לפרטי פרטים וכשהתבקשה לפרט היכן אירע המקרה האחרון השיבה "אם אני אשב קצת ולוחצת על המוח שלי אני אזכור אבל עכשיו עכשיו ברגע הזה אני לא זוכרת" (עמוד 420 לפרוטוקול). לא נפל כל פגם בקביעת בית המשפט קמא כי הדבר נעוץ גם ברצונה להימנע מלחזור לרגעים הקשים שחוותה. לא

אחת חזר בית משפט זה והכיר בקושי של קורבנות לעבירות מין במשפחה – עבירות המתבצעות לאורך שנים ארוכות – למסור עדות מפורטת וסדורה (ראו למשל ע"פ 6577/10 פלוני נ' מדינת ישראל (28.11.2013); ע"פ 2068/16 פלוני נ' מדינת ישראל (1.1.2018)) ומקרה זה אינו שונה.

24. טענה נוספת של המערער מתייחסת לסתירות מהותיות ביחס לתדירות מפגשיה של ג' עמו. בית המשפט קבע כי היתה למערער הזדמנות לבצע את המעשים משום שנהג לקחת את ג' עמו לנסיעות. הקביעה התבססה על עדויותיהן של ג' ושל אמה, שאף העידה על תגובותיה של ג' לאחר שחזרה מפגישותיה עם המערער, ואין כל עילה ממשית להתערב בה.

25. כך גם לא מצאתי ממש בטענה להיעדר מהימנות ביחס לסיבה שהניעה את ג' להתלונן במשטרה. ג' העידה כי ההחלטה להגיש תלונה נגד המערער גמלה בלבה לאחר שנודע לה כי הלה ביצע מעשים מגונים באחותה י': "היא סיפרה לי משהו שלא ציפיתי לו, זה ממש כאב לי, אני יכולתי לסבול אבל היא מה אשמתה, אפילו שגם אני לא אשמה, אבל למה (העדה בוכה)" (עמוד 160 ש' 6-7). ג' הסבירה כי לא התלוננה נגד המערער באופן מיידי מרגע שהתגלה לה הדבר אלא בחלוף כחודשיים, משום שנדרש לה זמן להתמודד עם הכאב ו"לסדר את הראש". הסבר זה שהתקבל על ידי בית משפט קמא מקובל עלי במלואו והוא מתיישב היטב גם עם דינמיקה מוכרת ומקובלת בעבירות מין במשפחה. גם העובדה כי בתלונתה לא הזכירה ג' את דבריה של י' ואת המעשים כלפיה אינה פוגמת במהימנות גרסתה אלא אף מחזקת את דחיית טענת העלילה. הדעת נותנת כי לו ביקשה ג' להעליל על המערער לא היתה מהססת לציין את המעשים שביצע באחותה מלכתחילה.

26. כך גם יש לדחות את הטענה כי הפער בין התיאור שמסרה ג' לחוקרים על המעשים שנעשו בי' לבין התיאור שמסרה י' עצמה מעיד על חוסר מהימנות של מי מהן או על עלילה שרקמו השתיים, באשר ג' כלל לא ביקשה לדווח למשטרה על המעשים שבוצעו בי'. ג' עצמה לא הכחישה כי ביקשה מן המערער תמיכה כלכלית, פנתה אליו בסמוך לאחר שנודע לה על מעשיו כלפי י' ואיימה עליו. בית המשפט קמא הגיע למסקנה כי ההסבר של ג' לדרישה הכספית מניח את הדעת ואינו תומך בטענת העלילה. הדיון בטענה היה מפורט וממצה ואין כל מקום להתערב בו.

27. טענותיו של המערער הנוגעות להיעדר מהימנות עדותה של י' מבוססות בעיקר על הטענה כי היא הוסתה על ידי אמה ואחותה וכי התיאורים שמסרה נגועים בסתירות,

הן ביחס למעשים עצמם והן ביחס לסביבת הביצוע. כאמור, המהימנות הגבוהה שייחס בית המשפט המחוזי לעדותה של י' נומקה בכך שידעה לדייק בפרטים, בהיעדר סתירות מהותיות בין העדות שמסרה לבין התיאור שמסרה לחוקרת הילדים, שגם על שאלותיה השיבה ללא הגזמה או התלהמות. עיון בפרוטוקול עדותה של י' וצפייה בחקירתה בפני חוקרת הילדים מאשרים התרשמות זו ואינם מקימים עילה להתערב בה בערעור.

י' העידה באופן ברור ומפורט על המעשים שביצע בה המערער בכך שנגע בה בשדיה מתחת לגופיה ונישק אותה בפיה ובפעם השנייה נישק אותה בפיה. היא ידעה להבחין בין שתי הפעמים והקפידה לציין שבפעם הראשונה נישק אותה פעם אחת ובפעם השנייה – פעמיים, וכן שבפעם השנייה לא ניסה לשים יד על החזה שלה. בצדק נקבע, כי י' לא נטתה להגזים בתיאורים שמסרה ונמנעה מלפרט עניינים שלא היו מצויים בידיעתה. קביעה זו אף תומכת בדחיית טענת העלילה, משלא נמצא לה כל בסיס במהות ובאופן התיאור העולה מעדותה של י'.

טענות נוספות של המערער לפיהן י' לא הבינה את מהות הנגיעות בה ומקום הביצוע שתיארה (ברכבו של המערער בעיר הומה) דחוקות ואינן מתיישבות עם התיאור העקבי שמסרה י'. מכלל הדברים עולה כי אין כל בסיס להתערב במסקנות המהימנות והעובדה שקבע בית המשפט קמא ביחס לי'.

28. סיכומו של דבר, בצדק דחה בית המשפט גם את טענת העלילה, שיי' כביכול נרתמה לה על ידי ג' ואמן. יוזכר, כי ג' כלל לא ציינה את המעשים שביצע המערער בי' בתלונתה במשטרה מיוזמתה אלא לאחר שנשאלה על כך מפורשות על ידי החוקרים (דבר ששימש את המערער בבואו לטעון כי ג' שיקרה בטענה כי החליטה להתלונן במשטרה לאחר שנודעו לה המעשים שביצע המערער באחותה). יתרה מכך, מערכת היחסים בין האם לבין ג', כפי שעלתה מהראיות והעדויות, היתה נגועה במתחים קשים ובהתנתקות של ג' מאמה עת נמלטה לבאר שבע, דבר שהביא את האם לנסות להחזירה, ניסיון בגינו אף הועמדה לדין פלילי.

29. נוסף על כך יש לזכור, כי הרשעת המערער לא התבססה על עדויות המתלוננות לבדן, אלא על מכלול ראיתי שלם הכולל חיזוקים שחלקם אף עולה כדי סיוע. טענותיו של המערער ביחס לראיות אלו, אינן משכנעות.

טענות הנוגעות לתוספות הראייתיות ולקיומו של ספק סביר

30. כאמור, נוסף למהימנות הגבוהה שיש ליחס לעדותה של ג', מבוססת הרשעת המערער באישום הראשון על חיזוקים משמעותיים שנמצאו לה, כפי שאלו פורטו לעיל. חיזוק משמעותי לגרסתה של ג' מצא בית המשפט קמא בכך שלאחר שברחה מן הבית, שיתפה ג' אנשים רבים בדבר המעשים שביצע בה המערער, זמן ניכר עוד לפני שגמלה בליבה ההחלטה להתלונן על כך. על אלו נמנים פסיכיאטר, עובדת סוציאלית, רכז בעמותת "ידיד" ואדם נוסף שניסה לסייע לה, מכר שעמו התיידדה לאחר שברחה לבאר שבע, בן כיתתה לשעבר, אמה, ח' גיסתה לשעבר ו-ר' אחיו של המערער.

ג' אף העידה כי סיפרה על הדברים עוד לגיסתה ח' ולדוד שלה ר' כשהייתה בת שלוש עשרה. ח' לא הגיעה לעדות ואף לא למשטרה ואילו ר' העיד כי ג' סיפרה לו דברים לאחר שברחה לבאר שבע אולם הוא לא רצה לשמוע את הפרטים עצמם ולא שמע ממנה על הדבר לפני כן. בן כיתתה של ג', נסוג בעדותו מדבריו בהודעתו ביחס לאפשרות כי ג' סיפרה לו שהמערער אנס אותה, ובצדק פירש זאת בית המשפט קמא כביטוי לחוסר רצונו להיות מעורב בעניין וקבע שאין בכך כדי לפגום במהימנותה של ג'. כך או כך, הוכח כי לאחר שברחה מן הבית, שיתפה ג' אנשים רבים בדבר המעשים שביצע בה המערער, זמן ניכר עוד לפני שגמלה בליבה ההחלטה להתלונן על כך. בעובדה זו יש משום חיזוק משמעותי למהימנות הדברים ולדחיית טענת העלילה.

31. חיזוק משמעותי נוסף מצוי בשיחות המבוקרות שניהלה ג' עם המערער, בשלב החקירה הסמויה. בהקשר זה טען המערער כי הקלטת השיחות נעשתה תוך ניצול חולשת השמיעה שממנה הוא סובל; כי בשיחות אלו הוא דחה את האשמותיה של ג', מה גם שהוא לא ידע שמדובר בחקירה ושעליו להשיב לכל האשמות; וכי חלק מתגובותיו נועדו שלא לקטוע את השיחה אף כי לא שמע את כל מה שנאמר.

לאחר שהאזנתי לשיחות המוקלטות (ת/25-ת/27) ועיינתי בתמליליהן לא מצאתי כי נפל פגם בהתרשמותו של בית המשפט המחוזי ובמסקנותיו ואלו מקובלות עלי במלואן.

עיון בתמלילי השיחות המבוקרות (ת/3) מעלה כי המערער שמע את דבריה של ג' והשיב לה בצורה עניינית. כך, השיב לשאלותיה בענייני בריאות, התייחס לדבריה על מקום עבודתה ועל רצונה לשכור דירה ועוד. כמו כן מתמליל השיחות המבוקרות עולה כי ג' הטיחה במערער שוב ושוב שהוא שכב איתה; נהג בה כאילו היא אשתו; שבר בה את האמונה בבני אדם; והרס את חייה והמערער, בתגובה, לא הכחיש אלא שאל אותה מה יגרום לה להרגיש יותר טוב והפציר בה להיפגש עמו.

לאורך כל השיחות ניסה המערער, באופן עקבי, לשכנע את ג' לשכוח מהעבר ולהיפגש איתו. כך למשל כשאמרה לו "... יש אסון יותר גדול מזה שאבא שוכב עם הבת שלו ואחר כך אומר לה לכי תחליפי חולצה, מה יש יותר מזה? איך אני אמורה להקשיב לך? איך אתה רוצה שאני אקשיב לך?", השיב המערער "טוב בסדר, אנחנו כל הזמן מדברים על העבר, בואי נשב יחד ונדבר" (עמוד 9 ש' 24-29) וכן כששאלה: "תחזור לשכב איתי כמו בעבר?" השיב "תשני את המחשבה שלך אנחנו נשב ביחד ונסדר את הכל" ג': " אני מוכנה לפגוש אותך רק אם תבטיח לי שאתה לא תיגע בי שוב" והמערער השיב לה "אני... העבר תשכחי את העבר" (עמוד 10 ש' 19-24). בהמשך, שב המערער הפציר בג' להיפגש עמו והיא הביעה את הסכמתה בתנאי שלא ייגע בה תוך שהתרתה בו "אתה מבטיח?" ועל כך השיב "מבטיח לך" (עמוד 18 ש' 34).

התרשמות זו מתחזקת לנוכח חילופי הדברים במפגש היזום שהתקיים בין השניים בשלב החקירה הסמויה ולאחר השיחות המבוקרות. בדומה לתגובותיו בשיחות, ניסה המערער במהלך המפגש לשכנע את ג' לשים את העבר מאחור. בכך הפגין עמדה עקבית, שאינה תומכת בטענתו כי לא שמע את דבריה של ג', וכי תגובותיו נועדו אך ורק לקדם את השיחה. יתרה מכך, כבר בתחילת המפגש ולאחר שג' התרתה בו שלא ייגע בה השיב המערער תשובה המלמדת כי שמע לא רק את הדברים שאמרה לו באותה עת אלא גם את הדברים שאמרה לו במהלך השיחות הטלפוניות שקדמו למפגש, באומרו "... בואי אני הבטחתי לך" (תמליל מיום 23.6.2015 עמוד 2 ש' 5).

32. גם הניסיון להסתיר מהחוקרים, בעת שנחקר במשטרה, את תוכן השיחות המבוקרות תומך בטענה כי המערער שמע את האשמותיה של ג' בשיחות המבוקרות ובמפגש היזום והיה ער להן. בחקירתו הראשונה במשטרה (ת/5) טען המערער כי בפגישה עם ג' (הפגישה היזומה) היא דיברה על מצבה הנפשי ולא הזכיר דבר מההאשמות שהטיחה בו. גם בחקירתו השנייה במשטרה (ת/4) תיאר את השיחות עם ג' מבלי להזכיר את האשמותיה. רק כשנשאל על כך מפורשות אישר שג' אמרה לו שהוא שכב איתה, ויחד עם זאת הכחיש כי בפגישה עמה הטיחה בו האשמות אלו. התנהגות זו, מעלה כי המערער ידע ושמע את ההאשמות שהטיחה בו ג' ונמנע מלחזור עליהן בחקירתו עד שהבין כי חוקריו מודעים לחילופי הדברים בשיחות ובפגישה עם ג'.

בהקשר זה יש לדחות את הטענה כי המערער לא דקדק בתגובותיו לדבריה של ג' משום שלא הוזהר כי מדובר בחקירה, שהרי כל מטרתו של השלב הסמוי בחקירה היא להתרשם מתגובתו בשעה שאין הוא מודע לכך שהשיחה עם ג' היא חלק מחקירתו.

העובדה כי ניסה להסתיר מחוקריו את תוכן השיחה עד שהבין כי הדבר מצוי בידיעתם, מעידה כי הוא שמע את האשמותיה של ג' והיה מודע להן.

33. טענה נוספת של המערער נוגעת לגורמים למצבה הנפשי של ג', לניסיונות האובדניים ולבריחתה מהבית. בכל אלו ראה בית המשפט המחוזי חיזוק לגרסתה של ג'. גם בהינתן כי ג' סבלה מהתעללות מינית מצד גורמים נוספים, אין בכך כדי להמעיט מהערך הראייתי של מצבה הנפשי. ראשית, אמה העידה כי ג' נהגה לחזור ממפגשיה עם המערער ולהסתגר בחדרה. שנית, הטענה כי הרקע לכך הוא יחסם הנוקשה של אחיה, כפי שמסרה בעצמה, לגורמים טיפוליים שונים במהלך השנים נדחתה ובצדק. כל עוד כבשה ג' בליבה את שעולל לה המערער היא התייחסה אך ליחסם של אחיה כלפיה כעילה למצוקותיה ונמנעה מלספר על מעשיו של המערער. יחסם הנוקשה והפוגעני כלפיה לא הוכחש, אולם לא היה הסיבה למצבה הנפשי. ג' העידה כי במרבית ניסיונות ההתאבדות לוותה לטיפול על ידי המערער ולא יכלה לדבר באופן חופשי על הסיבה. כך גם העידה כי בעת שמסרה הודעתה במשטרה שחקרה את ניסיון חטיפתה מבאר שבע על ידי אמה ואחיה אמרה שהרקע לבריחתה מהבית היה יחסם של האחים משום שעדיין לא היתה מוכנה להתלונן במשטרה על מעשיו של המערער בה והעדיפה לומר שאין לה אבא, כמי שהתנתקה ממנו.

המערער מלין על כך שבית המשפט נמנע מלייחס משקל ראייתי לסתירת טענתה של ג' לפיה סיפרה על מעשיו של המערער לפרקליטה שניהלה את תיק החטיפה. הדבר הוכחש על ידי הפרקליטה, במזכר ששלחה ובית המשפט ציין כי ייתכן שהדברים לא נאמרו מפורשות. לטעמי, בהינתן מכלול הראיות עליהן התבססה הרשעת המערער, אין בסתירה זו כדי לפגוע בהערכת מהימנות עדותה של ג', בייחוד שהתיק בבאר שבע התנהל בתקופה שבה עדיין נמנעה ג' מלהתלונן נגד המערער.

34. המכלול הראייתי נגד המערער כלל גם את ידיעתה של ג' על הנגעים הייחודיים באיבר מינו, פרט לגביו נקבע כי הוא עולה כדי סיוע. קביעתו זו של בית המשפט נומקה בהרחבה תוך התייחסות לכל טענה – מפורשת ומשתמעת כאחד – שהועלתה מטעמו של המערער בהקשר זה. בכלל זה נדחתה עדותה של עדת ההגנה ק', גרושת אחיה של ג', כבלתי מהימנה ונקבע כי לא ניתן לקבלה. עוד הודגש כי הטענות השונות של המערער לא הוצגו לג' במהלך עדותה אלא לאחר שזומנה שוב לעדות הזמה. כמו כן עמד בית המשפט על כך כי בחקירתו במשטרה טען המערער כי הנגעים הופיעו רק בשנה שלפני הגשת התלונה כדי להרחיקם מהתקופה הרלוונטית לכתב האישום ורק בהמשך שינה את

גרסתו. לפיכך, הסברות שהעלה המערער על מנת להסביר כיצד ידעה ג' על הנגעים נדחו כבלתי סבירות ואין כל מקום להתערב בקביעה זו.

לעניין זה אוסיף כי חוסר סבירות הסברי המערער עולה מעיון בתמונות המתעדות את הנגעים ומיקומם (ת/6), כפי שתיארה גם ג' בעדותה, ובמיוחד הפוזיציה לה נדרש המערער לצורך ביצוע התיעוד האמור (הרמת שק האשכים, כשהנגעים מצויים בתחתיתו).

35. בכל הנוגע לתקופה הראשונה נקבע כי גרסתה של י' ביחס למעשים דומים שביצע בה בגיל דומה למעשים שביצע בג', מהווה חיזוק לגרסתה של ג'.

36. טענת המערער כי מעדויות שונות, לרבות עדויות של אנשי מקצוע שטיפלו בג' לאורך השנים, עולה ספק באשמת המערער אין לה על מה שתסמוך. בית המשפט קמא התייחס בפירוט לכלל העדויות, שחלקן נדחו כבלתי מהימנות וחלקן התיישבו במארג הראייתי הכולל, לרבות גרסתה של ג' והחיזוקים הנלווים. כפי שפורט לעיל טענות המערער נדחו ומשכך לא עלה בידיו לבסס את טענתו לקיומו של ספק סביר.

הטענות למחדלי חקירה

37. הטענה העיקרית בהקשר זה היא כי העימות בין המערער לבין ג' הופסק כבר בתחילתו ובכך נשללה מן המערער ההזדמנות להטיח בפניה את טענותיו ולגרום לה לחזור בה מהאשמותיה. טענה זו נדחתה בבית המשפט קמא שקבע כי העימות הופסק לאחר כחצי שעה וכי במהלכו ניתנה למערער הזדמנות להתגונן מפני ההאשמות ולטעון את טענותיו שלו והמערער מימש הזדמנות זו וכי לא נגרם לו כל עיוות דין בשל כך. בית המשפט הדגיש כי לעימות זה קדם, למעשה, עימות ספונטני בפגישה היזומה בין המערער לבין ג', שבמהלכו יכול היה המערער להשיב לטענותיה, ולא עשה כן ולכן תועלתו של העימות הפורמלי מועטה וכך גם המשקל שניתן היה לייחס לו. כך גם נדחתה טענת המחדל בשל העובדה כי התיק שהתנהל בבאר שבע לא צולם. ביחס לשני העניינים נקבע כי אין המדובר במחדל חקירה. המערער גם טען כי הגנתו קופחה גם בשל כך שלא נרשמו מזכרים על ידי צוות השוטרים שצפו במפגש היזום בין ג' לבין המערער ונטען כי במהלך הפגישה לא ביצע המערער כל עבירה של הטרדה מינית כלשהי.

אף לא אחד מכל אלו בא בגדר מחדל חקירה. כך ביחס לצילום תיק החקירה בבאר שבע וכך לגבי היעדר תיעוד ביחס לתצפית על הפגישה היזומה שעה שפגישה זו

הוקלטה וכלל לא נטען נגד המערער כי ביצע במהלכה עבירה כלשהי. יתרה מכך, יש לדחות מכל וכל את טענת המערער כי העימות הפורמלי שנערך בינו לבין ג' הופסק בחטף ובכך נפגעה זכותו להתעמת עמה ונגרם לו עיוות דין. צפייה בדיסק העימות והאזנה לחילופי הדברים בשפת המקור מעלה כי העימות, למעשה, מיצה את עצמו והופסק רק לאחר שהחוקר הקציב למערער "שאלה אחרונה" ושאל אותו האם ברצונו לומר דברים נוספים, תוך שהמערער מוסיף ואומר דברים כראות עיניו. הנה כי כן, אין כל בסיס לטענה למחדל חקירה הנוגעת לאופן עריכת העימות הפורמלי ובדין נקבע כי לא נגרם למערער כל עיוות דין.

הערעור על הכרעת הדין – סיכומו של דבר

38. מכל האמור לעיל, אין כל עילה להתערב בהכרעת הדין המרשיעה. יוזכר, כי זו מבוססת לא רק על עדויותיהן המהימנות של המתלוננות אלא – לפחות ככל שהדבר הוא ביחס לעדותה של ג' – אין המדובר בעדות יחידה, אף שדי היה בכך, אלא נלוו לה חיזוקים משמעותיים, שחלקם אף עלו כדי סיוע. העובדה כי בית המשפט המחוזי קבע כי לא כל המקומות שבהם טענה ג' כי המערער ביצע בה מעשים אכן הוכחו, אין בה כדי להביא לזיכוי, כפי שביקש. בנסיבות העניין, ובהינתן קביעת בית המשפט ביחס למידת הפירוט שבעדותה של ג', די בקביעה כי יש בעדותה כדי להוכיח את ביצוע המעשים הנטענים במקומות מבודדים כדי לבסס את הרשעת המערער, כפי שנעשה.

הערעור על גזר הדין

39. כפי שציינתי בפתח הדברים, לא מצאתי כי יש מקום להתערב בעונשו של המערער. העונש משקלל כראוי את מכלול הנסיבות, הן אלו הנוגעות לנסיבות ביצוע העבירות והן אלו הנוגעות לנסיבות האישיות, ובכלל זה גילו, מצבו הרפואי המורכב ומעצרו הממושך. בית המשפט עמד בהרחבה על נסיבות אלו ואין מקום לשוב ולחזור על הדברים. עם זאת אדגיש, כי יש לדחות מכל וכל את הטענה כי יש להקל בעונשו של המערער משום שלא נקט באלימות כלפי המתלוננות. ויפים לעניין זה דברי חברי השופט נ' הנדל בע"פ 4713/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (18.6.2018):

"אודה כי קשה לקבל, ואף לשמוע את הטענה בנסיבות העניין, לפיה נכון להקל בעונשו של המערער, משום שהוא לא תקף את הקטינה. ראשית, בהגדרה, על פי דין כל נגיעה אסורה היא תקיפה שמהווה אלימות (ראו, סעיף 378 לחוק העונשין, תשל"ז-1977). שנית, לא פעם ולא פעמיים קרוב המשפחה הקטין נבחר בשל היותו "טרף

קל". עבריינין המין מנצל את הקרבה הפיזית ואת האמון שקרוב המשפחה הקטין והבוגרים בסביבה מעניקים לו. כך, בשל מעמדו במשפחה, אין לו צורך להיאבק עם הקטין, שמשלים בלידת ברירה בשקט עם מעשי העבירה, תוך קבלת צלקות פסיכולוגיות שעלולות ללוות אותו זמן רב. כמובן ששימוש באלימות נפרדת מעבירת המין כדי לכפות את הרצון על הקורבן עשוי להביא להחמרה בעונש, אך היעדר רכיב כזה אינו נימוק לקולה. המשפט חייב לשקף את המציאות כפי שהיא. במקרה דנן אין ספק בפליליות המעשה, אין פה טעות במצב הדברים מטעם הבוגר, אלא מדובר בניצול והפיכת הרכה בשנים לחפץ, פשוטו כמשמעותו.

עוד יש לדחות בשאט נפש את טענת המערער כי יש להקל בדינו משום ש"המתלוננת שכחה כבר מזמן את העבירות שנעשו בה" וכלל אינה יכולה לפרטן. מוטב היה אלמלא נכתבו הדברים. ודאי כך ככלל, כאשר ג' היתה נתונה למסכת מתמשכת של עבירות מין תדירות למן היותה ילדה קטנה ועד שבגרה, ולא כל שכן לנוכח הפגיעה הקשה בג' כפי שעלתה מתסקיר נפגעת העבירה בעניינה ופורטה בגזר הדין.

סיכומו של דבר, עונשו של המערער אינו חורג מרמת הענישה הראויה. המדובר בעבירות שבוצעו לאורך שנים ממושכות, מאז היתה ג' ילדה קטנה, תוך הסלמה בחומרת המעשים, ככל שהלכה והתבגרה. חלק מן העבירות שביצע בה המערער חמורות ומעבר לכך, בעצם ביצוע המעשים כמכלול לאורך שנים ממושכות למן היותה ילדה ועד שבגרה והגיעה לגיל שמונה עשרה, נודעת חומרה לכשעצמה. כך גם אף כי העבירות שביצע המערער בי' אינן מצויות ברף החומרה העליון, כאשר הן כשלעצמן, הרי שלאור מסכת העבירות שביצע ב-ג' ואשר החלה בגילאים דומים, יש גם בהן חומרה יתרה. מן הראוי לשוב ולהזכיר כי בעבירות מין בתוך המשפחה המבוצעות בקטינים על העונש לשקף את הסלידה ממעשים מסוג זה (ראו, בין רבים, ע"פ 6098/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (24.7.2018)).

40. סוף דבר, אציע לחבריי לדחות את הערעור על שני חלקיו.

שופט נ' סולברג:

אני מסכים.

שופט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ג' קרא.

ניתן היום, כ"ב באדר א' התשע"ט (27.2.2019).

שופט

שופט

שופט